

Linköpings universitet
Rektor

Marie Stern Wörn
BESLUT

2006-06-27
Reg.nr 31-4372-05

Tentamen på läkarprogrammet vid Linköpings universitet

Anmälan

NN har anmält Linköpings universitet till Högskoleverket för att hon måste tentera om de delar av läkarprogrammet som tidigare låg på termin 6 och nu ligger på termin 7. Hon har anfört i huvudsak följande. Hon läser nu på termin 7 på läkarprogrammet efter att ha haft studieuppehåll under ett års tid. Under tiden har läkarprogrammet omorganiserats och kurserna har lagts om i det s.k. nya curriculumet. De kurser som tidigare låg på termin 6 har nu flyttats till termin 7, vilket innebär att hon måste tentera om allting, eftersom ledningen hänvisar till att det enbart finns terminstentor och att de inte gör separata tentor. Det som är nytt för henne under denna termin är hudpraktik, två veckor (och några tillhörande föreläsningar) samt några föreläsningar under temat Förhållningssätt och folkhälsa. Det som hon tidigare gjort på termin 6 (infektion, ögon och öron) måste hon nu tentera om. Hon har inte gjort någon praktik inom dessa ämnen denna termin, utan det är meningen att hon skall göra 20 poäng utöver ovanstående (10 poäng fördjupningsarbete samt 10 poäng valfri period). Det finns dock inte ordentligt med tid avsatt till detta, utan det får hon, enligt sin individuella studieplan, göra i sommar, vilket innebär att hon inte kan vara ledig eller sommarjobba. Hon har varit i kontakt med studierektor för att diskutera frågan. Resultatet av detta är att de kan tänka sig att revidera hennes individuella studieplan, men hon måste fortfarande tentera om allting. Hon tycker att detta är orimligt. Hon har redan klarat av dessa moment med goda resultat på tentamen. Att åter behöva läsa in detta känns onödigt och kränkande. Ytterligare två studenter i hennes kurs är i samma situation.

Utredning

Högskoleverket har anmodat Linköpings universitet att yttra sig med anledning av anmälan. Universitetet anmodades även att redogöra för hur övergången mellan de olika utbildningsplanerna har planerats för NN och andra studenter i samma situation.

Linköpings universitets yttrande

Universitetet har i yttrande anfört i bl.a. följande.

Utbildningsplanen för läkarprogrammet utgörs egentligen av tre sammanhållna "kurser" eller stadier. Denna uppbyggnad, vilken präglar läkarprogrammet i Linköping under

många år och som anger den allmänna plattformen för den pedagogiska ambitionen med problembaserat lärande, bygger i sin tur på grundtanken med ämnesintegration inom sammanhållna terminer och stadier. Varje termin omfattar obligatoriska moment och slutprov. För godkänt betyg på enskilt stadium, krävs betyg på ingående terminer samt godkända stadieprov. Genom tröskelregler eftersträvas att läkarstudenterna först skall vara färdiga med ett stadium för att kunna gå vidare med nästa.

För Hälsouniversitetet är naturligtvis detta programupplägg en stor utmaning – särskilt vad gäller möjligheten att väcka engagemang och få accept från studenternas sida. Ambitionerna är höga vad gäller att med undervisning och handledning – ibland i integration med Hälsouniversitetets andra vårdinriktade utbildningar – förverkliga målen för programmet. Med beaktande av en väsentligt ökad andel läkarstudenter, med en alltmer heterogen bakgrund avseende ålder, familjsituation och synsätt, utsätts både lärare och studenter för påfrestningar när visioner och målsättningar kolliderar med vardagens tillämpningar – t.ex. i samband med studenters studieuppehåll och återkomst i studierna. Detta accentueras särskilt i situationer som förevarande, då mer genomgripande förändringar sker i den underliggande programstrukturen. Mot denna bakgrund hade det naturligtvis – inte minst för studenternas del – varit av fördel om Hälsouniversitetet kunnat skapa en förståelse hos alla berörda studenter för hur övergångsfrågorna skulle hanteras.

Mot bakgrund av Hälsouniversitetets ambition att övergången mellan den gamla och den nya utbildningsplanen fr.o.m. höstterminen 2004 skulle ske så snabbt som möjligt framstår det enligt universitetets mening som välmotiverat att som övergångslösning i första hand bemyndiga programstudierektor att genom individuella studieplaner m.m. för berörda studenter finna lämpliga lösningar. Sådana studieplaner har sedan höstterminen 2005 i samråd med berörda studenter upprättats i sammanlagt 31 fall innebärande individuella övergångar till den nya utbildningsplanen. Uppenbart är dock att såväl studentkåren Consensus som enskilda studenter varit kritiska till den faktiska handläggningen och då särskilt i fråga om att vissa kunskapsområden behövt omtenteras inom ramen för ett förändrat upplägg av främst termin 6 i den nya utbildningsplanen. Det är universitetets uppfattning att Hälsouniversitetet härvid inte tillräckligt tagit studenternas kritik på allvar, men att den nya fakultetsledningen tagit initiativ till en bättre dialog och att övergångslösningarna i det stora flertalet fall accepterats av berörda studenter.

Avsikten med NNs individuella studieplan för höstterminen 2005 var att hon skulle följa den nya termin 6. Det innebar att hon dels hade en klinisk placering avseende "hud-praktik" på två veckor, dels ett teoripass rörande "immun-hud-infektion" omfattande två veckor, dels ett teoripass "förhållningssätt och folkhälsa" – allt sammantaget sex studieveckor. Resterande veckor av höstterminen avsåg s.k. valfri period och fördjupningsarbete jämte tid för inläsning och reflektion inför examination – totalt 14

veckor. Den sammantagna konsekvensen för NN är att hon för termin 6 i den nya utbildningsplanen totalt sett var föreskriven 20 poäng. Av dessa fick 12 poäng, hänförliga till valfri period och fördjupningsarbete, redovisas senast under termin 10. I övrigt var NN inplanerad för tentamen termin 7 enligt den nya utbildningsplanen. NN har numera tenderat termin sju och är för vårterminen 2006 registrerad på termin 8.

Universitetet har till sitt svar bl.a. fogat ett yttrande från programstudierektorn Torbjörn Ledin benämnt *Läkarprogrammets synpunkter på övergången mellan gammal och ny utbildningsplan*, i vilket han redogör för hur övergången mellan utbildningsplanerna har hanterats inom läkarprogrammet. I yttrandet redovisas bl.a. de standardalternativ för studieplaner som har upprättat för studenter som har läst enligt den gamla utbildningsplanen och har gjort studieuppehåll. Vidare anføres bl.a. att programmet inte har sett det som komplicerat att erbjuda planer som medger att studenterna fullgör sin utbildning på ett effektivt sätt. Inte i något fall har någon extra studietid utöver det redan genomförda uppehållet behövt användas.

Universitetet har också bifogat gammal och ny utbildningsplan samt individuell studieplan för NN.

Anmälares svar

NN har beretts tillfälle att inkomma med synpunkter på universitetets yttrande. Hon har anfört bl.a. följande. Hon har tenderat och klarat tentamen på termin 7. Universitetets yttrande går dessvärre inte in speciellt djupt på det som hennes anmälan i själva verket gäller, vilket är tentamen, utan man pekar främst på att antalet studieveckor skall stämma överens och bli den magiska summan 20 i slutändan. Hennes uppfattning är att det tyvärr är så som man genomgående har tänkt från universitetets sida, där tanken att få igenom det nya curriculumet så snabbt som möjligt har gjort att man har blundat för vilka konsekvenser det har fått i praktiken för de studenter som drabbas. Hon gjorde tentamen för att undvika att få problem med att söka sommarjobb och internationella utbyten och för att inte få problem med tröskelregler. Hon har inte fått någon vettig förklaring till varför hon skall ha varit tvungen att utföra allt extraarbete som hon har gjort. Hon godtar inte argumentet att "allting måste vara integrerat på läkarutbildningen i Linköping" och att det därför inte är möjligt att skriva en separat tentamen som rör just den del som rör just den del som hon har läst. Sådana tentor skrivs för utbytesstudenter som kommer hit och denna tentamensform finns på läkarprogrammen på andra orter. För övrigt bestod den tentamen hon skrev i januari av några olika patientfall som enligt hennes bedömning var helt fristående från tentamens övriga delar. De moment hon har tenderat nu i januari har hon visserligen gjort praktik inom och tenderat tidigare, så visst fanns en hel del kunskap från tidigare, som hon hade hjälp av i sitt läsande. Men med tanke på den tid som gått sedan dess (vårterminen 2004), så har det varit ett omfattande arbete att läsa in dessa delar. Hon har dessutom känt en ovisshet inför sådant som ändrade behandlingsrutiner, nya forskningsframsteg och annat som kan ha förändrats

under dessa två år, som hon kanske inte har fått ta del av efter som hon inte gjort praktiken nyligen. Hon välkomnar universitetet att kontakta henne och andra studenter som är i liknande sits för att utvärdera vad som har hänt, komma fram till hur saker kan förbättras samt ge konstruktiva synpunkter på hur de kan undvika att liknande problem uppstår vid omorganisationer i framtiden.

Lokala bestämmelser

Utbildningsplan Läkarprogrammet 220 poäng

Av utbildningsplanen för läkarprogrammet, 220 poäng, framgår under rubriken *Övergångsbestämmelser mellan lokala planer* följande.

Denna utbildningsplan gäller från och med höstterminen 2004 för de studenter som då antas till utbildningen samt för de studenter som då påbörjar termin 2. Kursplanen för stadium III gäller från och med höstterminen 2004 för de studenter som då påbörjar termin 6. Studierektor beslutar om individuella studieplaner och former för examination för studenter som följt tidigare utbildningsplan och återupptar studierna enligt denna utbildningsplan. Omprov enligt den tidigare utbildningsplanen kan genomföras under två terminer från och med den nya studieplanens start på utbildningens respektive termin enligt fakultetsnämndens beslut.

Kursplan stadium III Läkarprogrammet Patient och prevention, 120 poäng, C-nivå

Av kursplanen för stadium III, inhämtad från universitetets webbplats den 8 juni 2006 framgår under rubriken *Examination* bl.a. följande.

Termin 7-11

Obligatoriska moment (10 poäng/termin) omfattar aktivt deltagande i undervisningsaktiviteter enligt utbildningsplanen och specificerat i terminsmaterial. I kontakten med patienter skall studenten visa lämplighet för läkaryrket. Beslut om betyg meddelas två veckor före det första momentet i slutprovet.

Slutprov (10 poäng/termin): Ges i slutet av terminen. Tentamen termin 7 består av ett skriftligt prov som får tenteras obegränsat antal tillfällen, samt ett färdighetsprov som får tenteras högst fem gånger. /.../

Tillämpliga bestämmelser

Enligt 1 kap. 4 § högskolelagen (1992:1434) skall verksamheten avpassas så att en hög kvalitet nås, såväl i utbildningen som i forskningen och det konstnärliga utvecklingsarbetet. De tillgängliga resurserna skall utnyttjas effektivt för att hålla en hög kvalitet i verksamheten. Kvalitetsarbetet är en gemensam angelägenhet för högskolornas personal och studenterna.

Enligt 6 kap. 9 § högskoleförordningen (1993:100) skall i utbildningsplanen anges de kurser som utbildningen omfattar, den huvudsakliga uppläggnings av utbildningen, de krav på särskilda förkunskaper och andra villkor som gäller för att bli antagen till

utbildningen. I utbildningsplanen skall det också anges när utbildningsplanen eller en ändring av den skall börja gälla samt de övergångsbestämmelser och övriga föreskrifter som behövs.

Enligt 6 kap. 13 § högskoleförordningen har en student rätt att tillgodoräkna sig annan utbildning än den som avses i 12 §, om de kunskaper och färdigheter som studenten åberopar är av en sådan beskaffenhet och har en sådan omfattning att de i huvudsak svarar mot den utbildning för vilken de är avsedda att tillgodoräknas. Student får även tillgodoräknas motsvarande kunskaper och färdigheter som har förvärvats i yrkesverksamhet.

Vidare framgår av 6 kap 14 § högskoleförordningen att högskolan skall pröva om en tidigare utbildning eller verksamhet kan godtas för tillgodoräknande. Endast den som är student och den som har gått igenom en sådan uppdragsutbildning som avses i 6 och 7 §§ förordningen (2002:760) om uppdragsutbildning vid universitet och högskolor kan komma i fråga för tillgodoräknande.

Högskoleverkets bedömning

I detta ärende har en student kommit tillbaka till studierna efter ett års studieuppehåll. Hon har läst enligt en äldre utbildningsplan och när hon kommer tillbaka finns inte längre möjlighet att läsa enligt denna. Någon rätt för den som har haft studieuppehåll att fortsätta läsa enligt den gamla utbildningsplanen kan det inte anses finnas.

När ett lärosäte ändrar en utbildningsplan kan frågan uppkomma hur de studenter som redan läser kurser på programmet påverkas av ändringen. Regeringen gjorde den 1 januari 2005 ett tillägg till 6 kap. 9 § högskoleförordningen. Av denna bestämmelse framgår numera att det i utbildningsplanen skall anges när utbildningsplanen eller en ändring av den skall börja gälla samt de övergångsbestämmelser som behövs.

I den aktuella utbildningsplanen finns övergångsbestämmelser, av vilka det framgår att studierektor skall besluta om individuella studieplaner och former för examination av studenter som följt tidigare utbildningsplan och återupptar studierna. Universitetet har beskrivit de standardalternativ för studieplaner som har upprättats för de studenter som har läst enligt den gamla utbildningsplanen och har gjort studieuppehåll. Högskoleverket konstaterar att universitetet har vidtagit åtgärder för att underlätta övergången mellan de olika utbildningsplanerna.

Högskoleverket har tagit del av den reviderade individuella studieplanen för NN som är daterad den 22 november 2005. Studieplanen omfattar 20 veckor. I dessa veckor ingår en valfri period och fördjupningsarbete om 12 veckor. Enligt studieplanen har redovisningen av fördjupningsarbetet och den valfria perioden förskjutits till termin 10. Två veckor har avsatts för examinationen.

NNs huvudfråga är varför hon måste tentera om de delar av nuvarande termin 7 som hon redan har klarat av. Av utbildningsplanens övergångsbestämmelser framgår att studierektorn fattar beslut om formerna för examination av studenter i NNs situation. Enligt NN måste hon tentera om allting, eftersom ledningen hänvisar till att det enbart finns terminstentamina och att de inte gör separata tentamina.

Högskoleverket gör följande bedömning. Det framgår av 1 kap. 4 § andra stycket högskolelagen (1992:1434) att universiteten och högskolorna skall utnyttja de tillgängliga resurserna effektivt för att hålla en hög kvalitet i verksamheten. NN har haft ett års studieuppehåll och omfattas av de övergångsbestämmelser som Linköpings universitet fastställt för studenter som återupptar studierna enligt den nya utbildningsplanen. Dessa bestämmelser är utformade så att de möjliggör för studierektorn att besluta om individuella studieplaner och formerna för examinationen. Trots detta har NN tvingats tentera om delar av utbildningen som hon redan godkänts på. Detta rimmar illa med högskolelagens krav på effektivt resursutnyttjande. Linköpings universitet borde i stället ha utformat åtgärderna för NN på ett sådant sätt att hon i största möjliga utsträckning inte hade behövt examineras på redan godkända delar av utbildningen. Högskoleverket vill i detta sammanhang påpeka att Linköpings universitet, liksom studenterna, bör beakta att Överklagandenämnden för högskolan (ÖNH) har tolkat högskoleförordningens bestämmelser om tillgodoräknande i 6 kap. 13–14 §§ så att de under vissa omständigheter även är tillämpliga på kurser inom ett lärosäte. Om universitetet inte medger att en student tillgodoräknar sig kurser som redan har godkänts av universitetet, har studenten alltså möjlighet att överklaga universitetets beslut till ÖNH. (se ÖNH:s beslut den 18 mars 2005, reg. nr 41-1070-04)

Med den kritik som ligger i det ovan anförda avslutas ärendet.

Beslut i detta ärende har fattats av chefsjuristen Eva Westberg i närvaro av verksjuristen Christian Sjöstrand efter föredragning av verksjuristen Marie Stern Wärn.

Eva Westberg

Marie Stern Wärn

Kopia till: NN